

Briuselis, 2024 m. birželio 24 d.
(OR. en)

11422/24

CONUN 140	DEVGEN 96
ONU 83	SUSTDEV 74
COHOM 143	ENV 679
CFSP/PESC 996	CLIMA 257
COPS 383	COHAFA 43
CSDP/PSDC 487	MIGR 290
CONOP 46	SAN 389
COTER 136	CYBER 205
COAFR 236	

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Tarybos išvados dėl ES prioritetų Jungtinėse Tautose, kurių bus laikomasi Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 79-ojoje sesijoje (2024 m. rugsėjo mėn. – 2025 m. rugsėjo mėn.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl ES prioritetų Jungtinėse Tautose, kurių bus laikomasi Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 79-ojoje sesijoje (2024 m. rugsėjo mėn. – 2025 m. rugsėjo mėn.), Tarybos patvirtintos 2024 m. birželio 24 d. įvykusiame 4038-ame posėdyje.

Tarybos išvados dėl ES prioritetų Jungtinėse Tautose, kurių bus laikomasi Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 79-ojoje sesijoje (2024 m. rugsėjo mėn. – 2024 m. rugsėjo mėn.)¹

1. Į 79-ąją Generalinę Asamblėją ES vyksta su nauju ryžtu skatinti daugiašalius sprendimus, grindžiamus JT Chartija, ir užtikrinti, kad jie tarnautų visų labui.
2. ES ir jos valstybės narės remia JT Generalinio Sekretoriaus kampaniją siekti „taikos visais jos aspektais“ ir ragina šiuo tikslu bendradarbiauti tarptautiniu mastu. Esame įsipareigoję konstruktyviai bendradarbiauti su valstybėmis ir partneriais daugiašaliuose forumuose dialogo forma, laikydami tarpusavio supratimo ir pagarbos principų siekiant bendrų sprendimų.
3. Skubūs šiandieniniai reikalai gali užgožti mūsų ilgesnio laikotarpio vystymosi tikslus. Turime iš naujo įsipareigoti ir pasiekti atnaujintą bendrą sutarimą paspartinti Darbotvarkės iki 2030 m. ir jos darnaus vystymosi tikslų (DVT) įgyvendinimą. Pripažindama esminį taikos ir vystymosi ryšį, ES paspartins pastangas įgyvendinti Darbotvarkę iki 2030 m. ir pasiekti DVT.
4. Sunki trejopa planetos krizė, apimanti klimato kaitą, biologinės įvairovės nykimą ir taršą, kelia pasaulinę ir egzistencinę grėsmę ir didina esamas saugumo problemas. ES yra įsipareigojusi dirbti su partneriais, kad būtų paspartinta pasaulinė, teisinga ir įtrauki žaliaji pertvarka, kaip nustatyta 2024 m. Tarybos išvadose dėl žaliosios diplomatijos, ir skatinama veiksmingai įgyvendinti teisę į švarią, sveiką ir tvarią aplinką.
5. ES mano, kad aukščiausiojo lygio susitikimas dėl ateities yra itin svarbus daugiašalės sistemos etapas, ir konstruktyviai dalyvauja rengiant plataus užmojo Ateities paktą. ES indėlis atitinka mūsų prioritetus, skirtus šiai sesijai, ir atspindi mūsų tikslą palaikyti ir pertvarkyti daugiašališkumą, kad jis būtų naudingas visiems, būtų tinkamas ateičiai ir geriau atspindėtų šiandienos pasaulį.

¹ Šiame dokumente sąvokos „ES“ vartojimas nedaro poveikio tam, ar kompetencija priskiriama ES, ES ir jos valstybėms narėms ar išimtinai valstybėms narėms.

6. ES veiksmai JT ateinančiais metais bus grindžiami šiais prioritetais:

- I. iš naujo įsipareigoti laikytis taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos pagrindų, įskaitant žmogaus teises;
- II. remti tarptautinę taiką ir saugumą;
- III. daryti darnaus vystymosi ir vystymosi finansavimo pažangą;
- IV. spręsti trejopos planetos krizės problemą;
- V. skatinti pasitikėjimą pasitelkiant veiksmingesnę daugiašalę sistemą.

I. Iš naujo įsipareigoti laikytis taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos pagrindų, įskaitant žmogaus teises

7. ES ir jos valstybės narės toliau rems daugiašalę sistemą, kuri atitinka **JT Chartijos** ir **Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos** taisykles ir principus, ir nepritars jokioms pastangoms ją pažeisti ar sužlugdyti. Siekiame propaguoti ir ginti tarptautinę teisę, įskaitant tarptautinę humanitarinę teisę ir tarptautinę žmogaus teisių teisę, kuri yra taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos pamatas ir kuria sudaromos sąlygos valstybių ir tautų bendradarbiavimo santykiams. Daugiašališkumas yra tarptautinis demokratinės visuomenės sutarties atitikmuo. ES yra įsipareigojusi dėl pasaulinio valdymo reformos ir imsis lyderystės įgyvendinant ir išlaikant teisinės valstybės principą, tarptautines normas ir susitarimus, kuriais užtikrinamos visuotinės viešosios gėrybės ir apsaugomos ateities kartos.

8. Primindama žmogaus teisių universalumo, nedalumo, tarpusavio priklausomybės ir tarpusavio ryšių principą, ES toliau dirbs stiprindama pagarbą visoms **žmogaus teisėms**, jų apsaugą ir naudojimosi jomis užtikrinimą ir gins jų universalumą – ar tai būtų pilietinės, politinės, ekonominės, socialinės, ar kultūrinės teisės. Ypač daug dėmesio skirsime pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims ir toliau bendradarbiausime su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant pilietinę visuomenę, kad pasiektume šį tikslą. ES toliau ragins visas valstybes visapusiškai bendradarbiauti su JT žmogaus teisių sistema. Laikydamosi tarptautinių įsipareigojimų, ES aktyviai propaguos ir laipsniškai didins tarptautinių pastangų mastą siekdama lyčių lygybės, visų moterų ir mergaičių visapusiško naudojimosi visomis žmogaus teisėmis ir pažangos šioje srityje. Tai ypač reikalinga tokiu metu, kai pasaulis susiduria su visuotiniu priešinimusi lyčių lygybei ir kai dar daug trūksta, kad būtų įgyvendintas 5-asis DVT. ES toliau daugiausia pastangų skirs visų formų seksualinio smurto ir smurto dėl lyties prevencijai ir panaikinimui. ES pakartoja savo įsipareigojimą siekti lygybės ir nediskriminavimo, visų asmenų teisės naudotis viso spektro žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis užtikrinimo, taip pat palankių sąlygų neturinčių, pažeidžiamoje ir marginalizuotoje padėtyje atsidūrusių asmenų, įskaitant asmenis su negalia ir vyresnio amžiaus asmenis, apsaugos. ES dar kartą patvirtina savo tvirtą įsipareigojimą gerbti, apsaugoti ir užtikrinti LGBTI asmenų visapusišką ir lygiateisį naudojimąsi žmogaus teisėmis. ES toliau propaguos čiabuvių tautų teises, kaip išdėstyta JT deklaracijoje dėl čiabuvių tautų teisių ir nustatyta tarptautinėje žmogaus teisių teisėje. ES savo veiksmus pagrįs 2024 m. Tarybos išvadomis dėl ES prioritetų JT žmogaus teisių forumuose.
9. **Kova su nebaudžiamumu** ir aukų teisių užtikrinimas, taip pat **atskaitomybė** už tarptautinius nusikaltimus ir tarptautinės teisės pažeidimus yra ES užsienio politikos prioritetai, neatsižvelgiant į tai, kur ar kokiomis aplinkybėmis jie vykdomi. Jei nereikia atsakyti už pažeidimų padarinius, nebaudžiamumas įsitvirtina ir pažeidimai vėl vykdomi. ES taip pat mano, kad svarbu gerbti aukų, įskaitant terorizmo aukas ir religija ar įsitikinimais grindžiamų smurto veiksmų aukas, atminimą ir suteikti joms galimybę kalbėti, nes tai gali padėti didinti informuotumą, stiprinti socialinę sanglaudą ir demokratines vertybes.

10. ES pakartoja tvirtai remianti **Tarptautinį Teisingumo Teismą**, kuris yra vienas iš pagrindinių tarptautinės teisingumo sistemos ramsčių. ES primena, kad Tarptautinio Teisingumo Teismo nutartys ir sprendimai ginčo šalims yra privalomi.
11. ES taip pat pakartoja tvirtai remianti **Tarptautinį baudžiamąjį teismą** (TBT) ir primena, kad Romos statuto šalys privalo visapusiškai bendradarbiauti su TBT tiriant jo jurisdikcijai priklausančius nusikaltimus ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą už juos, be kita ko, vykdant arešto orderius. ES taip pat remia gebėjimų ir institucijų stiprinimą nacionaliniu lygmeniu ir pastangas intensyvuoti tarptautinį bendradarbiavimą, pavyzdžiui, Liubianos ir Hagos konvenciją, siekiant užtikrinti veiksmingą baudžiamąjį persekiojimą už tarptautinius nusikaltimus ir pereinamojo laikotarpio teisingumą. ES pabrėžia tarptautinių ir regioninių mechanizmų, dirbančių tarptautinės humanitarinės teisės ir tarptautinės žmogaus teisių teisės propagavimo, apsaugos ir stebėsenos srityje, visų pirma **JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro** biuro, svarbą. ES primena, kad nepaprastai svarbu užtikrinti ir išlaikyti teisminių institucijų nepriklausomumą ir nešališkumą, be kita ko, korupcijos prevencijos ir kovos su ja srityje.
12. ES tebėra visapusiškai įsipareigojusi remti JT vaidmenį koordinuojant tarptautinį **humanitarinį** atsaką į ekstremaliąsias situacijas, kaip nustatyta pagal 1991 m. JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 46/182. ES toliau dės pastangas, kad užtikrintų humanitarinę erdvę, sudarydama greitos ir nekliudomos prieigos galimybes žmonėms, kuriems jos reikia, ir palengvindama ją, užtikrindama humanitarinės pagalbos darbuotojų apsaugą ir užtikrindama, kad būtų laikomasi humanitarinių nešališkumo, neutralumo, nepriklausomumo ir žmoniškumo principų. ES toliau ypatingą dėmesį skirs labiausiai pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims, įskaitant asmenis su negalia. ES ir jos valstybės narės dės pastangas, kad sumažintų didėjančią atotrūkį tarp humanitarinių poreikių ir turimo finansavimo ir iš naujo įsipareigoja laikytis 2023 m. Tarybos išvadose dėl humanitarinio finansavimo trūkumo problemos sprendimo nustatytų prioritetų.

II. Parama tarptautinei taikai ir saugumui

13. Tarptautinės taikos ir saugumo palaikymas yra pagrindinis JT tikslas, kurio siekti įsipareigojo visos 193 narės. Tačiau šiandien beveik visuose žemynuose vyksta konfliktai, kuriems būdingi žmogaus teisių ir tarptautinės teisės, įskaitant tarptautinę humanitarinę teisę, pažeidimai ir piktnaudžiavimai jomis. Nepriimtina, kad civiliai gyventojai ir civiliniai objektai, humanitarinės pagalbos darbuotojai ir žurnalistai vis dažniau tampa taikiniai, kad moterys ir mergaitės toliau neproporcingai kenčia ir kad saugi, greita ir nekliudoma prieiga prie humanitarinės pagalbos vis labiau varžoma arba naudojama kaip derybų įrankis. ES toliau gins vaiko teises teikdama pirmenybę vaikų apsaugai nuo visų formų smurto, be kita ko, vykstant ginkluotiesiems konfliktams.
14. ES ragina iš naujo įsipareigoti laikytis visos JT Chartijos ir **pertvarkyti JT Saugumo Tarybą** (JT ST), kad ji galėtų geriau vykdyti savo įgaliojimus. Itin vertiname JT Generalinės Asamblėjos (JT GA) darbą su tarptautine taika ir saugumu susijusiais klausimais, visų pirma jos 10-osios ir 11-osios nepaprastosios padėties specialiųjų sesijų kontekste, ir darbą, susijusį su Rezoliucijos 76/262 dėl nuolatinių įgaliojimų rengti Generalinės Asamblėjos debatus, kai Saugumo Taryboje pasinaudojama veto teise, įgyvendinimu.
15. Jau trečius metus vykstantis **Rusijos nepateisinamas ir neteisėtas agresijos karas prieš Ukrainą** toliau daro didelę žalą visų pirma Ukrainos žmonėms, o šalutinis poveikis juntamas platesniame regione ir visame pasaulyje. Smerkiame Rusijos veiksmus siekiant destabilizuoti pasaulinę taikos ir saugumo palaikymo struktūrą, įskaitant JT Saugumo Tarybos priemones. ES ir jos valstybės narės toliau laikysis taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos, remis Ukrainą tiek, kiek reikės, ir sieks užtikrinti visišką atsakomybę už nusikaltimus. Visapusiška, teisinga ir ilgalaikė taika, atitinkanti JT Chartiją ir tarptautinę teisę, tebėra tvirtas prioritetas. ES palankiai vertina 2024 m. birželio 15–16 d. Šveicarijoje įvykusiame aukščiausiojo lygio susitikime taikos Ukrainoje klausimu priimtą bendrą komunikatą dėl taikos programos. Vadovaudamasi bendru komunikatu, ES yra pasirengusi remti konkrečius veiksmus, grindžiamus JT Chartija ir tarptautine teise.

16. Padėtis, susidariusi **Gazoje ir Artimuosiuose Rytuose** po 2023 m. spalio mėn. „Hamas“ įvykdytų žiaurių ir beatodairiškų teroristinių išpuolių, turi katastrofiškų humanitarinių pasekmių, ir jai toliau turėsime nedelsdami skirti savo dėmesį. ES yra sukręsta dėl precedento neturinčio civilių gyventojų, ypač vaikų, žūčių skaičiaus. ES ir jos valstybės narės pakartoja savo poziciją, išdėstytą 2024 m. kovo ir balandžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadose. Būtina imtis skubių ir ilgalaikių priemonių, kad būtų ištaisyta siaubinga humanitarinė padėtis, įskaitant badą, kuri susidarė dėl to, kad į Gazą patenka nepakankamai pagalbos. TTT tai aiškiai nurodė savo nutartyse, kurios turi būti visapusiškai įgyvendintos. Labai svarbu, kad Izraelis konstruktyviai bendradarbiautų su JT, įskaitant jų agentūras. ES palankiai vertina JT Saugumo Tarybos rezoliucijas dėl padėties Artimuosiuose Rytuose, primindama jų privalomą pobūdį, ir pabrėžia savo tvirtą įsipareigojimą rasti politinį konflikto sprendimą siekiant ilgalaikės ir tvarios taikos, grindžiamos dviejų valstybių sambūviu pagrįstu sprendimu, nes palestiniečiai ir izraeliečiai turi lygias teises gyventi saugiai, oriai ir taikiai. ES toliau dirbs su regioniniais ir tarptautiniais partneriais, kad užkirstų kelią tolesnei eskalacijai regione, visų pirma Libane ir Raudonojoje jūroje.
17. ES toliau vienodai dėmesio skirs kitiems **konfliktams ir žmogaus teisių pažeidimams bei piktnaudžiavimui jomis visame pasaulyje**, be kita ko, Sudane, rytinėje KDR dalyje ir Somalyje, kur smurtiniai subjektai žiauriai persekioja civilius gyventojus ir paplitęs konfliktų sukeltas badas. Taip pat turime skubiai skirti dėmesio tam, kad Talibanas Afganistane neleidžia naudotis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, visų pirma moterims ir mergaitėms, ir užsitęsusiems konfliktams Jemene, Sirijoje, Haityje ir Birmoje (Mianmare). ES tebėra tvirtai įsipareigojusi remti Sahelio regiono gyventojus ir toliau dirbs su partneriais ir regioninėmis organizacijomis, visų pirma ECOWAS, daugiausia pastangų skirdama pagrindinių konfliktų priežasčių šalinimui, pajėgumų stiprinimui siekiant užkirsti kelią vietos konfliktų eskalavimui ir tebeplintančio terorizmo bei smurtinio ekstremizmo prevencijai ir kovai su jais. Šiame kontekste ES taip pat toliau skirs pastangų ir dėmesio padėčiai šiaurinėje Mozambiko dalyje.

18. ES remia JT generalinio sekretoriaus **Naująją taikos darbotvarę**, visų pirma tai, kad joje vėl daug dėmesio skiriama **konfliktų prevencijai** ir taikos, kaip visuotinės pareigos, palaikymui, numatant sustiprintą JT priemonių rinkinį. ES pritaria tam, kad daug dėmesio skiriama *bona officia* ir tarpininkavimui siekiant remti politinius procesus. Įgyvendinant Darbotvarę iki 2030 m. kartu su JT Chartija ir Visuotine žmogaus teisių deklaracija, pateikiami sprendimai, kaip šalinti pagrindines konfliktų priežastis ir skatinti įtraukią taikos kultūrą. Taip pat turime spręsti klimato, taikos ir saugumo tarpusavio sąsajų klausimą ir bendromis pastangomis visapusiškai įgyvendinti Moterų, taikos ir saugumo darbotvarę, Jaunimo, taikos ir saugumo darbotvarę ir Vaikų ir ginkluotųjų konfliktų darbotvarę, užtikrindami jų įtraukimą į Ateities paktą.
19. **Taikos stiprinimo struktūros peržiūra** 2025 m. suteikia galimybę įgyvendinti Naujojoje taikos darbotvarėje ir Ateities pakte pateiktas rekomendacijas. Atlikus peržiūrą turėtų būti sustiprintas veiksmų koordinavimas humanitarinės pagalbos, vystymosi ir taikos tarpusavio sąsajų spektre ir išnagrinėtas JT GA rezoliucijų 76/305 ir 78/257 dėl taikos stiprinimo finansavimo įgyvendinimas, be kita ko, misijų pereinamųjų laikotarpių ir lėšų išmokėjimo metu, kartu pripažįstant, kad nustatytas finansavimas nėra savanoriškų įnašų ir novatoriško finansavimo pakaitalas. ES sieks, kad būtų visapusiškai įgyvendinti esami **Taikos stiprinimo komisijos** įgaliojimai siekiant skatinti geresnę trijų JT ramsčių sąsają ir darbą konfliktų prevencijos srityje, be kita ko, įgyvendinant nacionalines prevencijos strategijas. JT valstybės narės turi pakankamai, nuspėjamai ir tvariai finansuoti **JT Taikos stiprinimo fondą**, nes vien tik JT įprasto biudžeto nepakaks finansavimo deficitui panaikinti.

20. **JT taikos operacijos**, įskaitant taikos palaikymo operacijas ir specialiąsias politines misijas, yra itin svarbios tarptautinės taikos ir saugumo palaikymo priemonės. Jos turi atitikti paskirtį ir būti dislokuojamos turint aiškius, tikslingus ir prioritetinius įgaliojimus, pasitraukimo strategijas ir perspektyvius pertvarkos planus. Jos susiduria su vis sudėtingesniais iššūkiais ir todėl reikalingas tęstinis mokymas, kad būtų galima prisitaikyti ir tinkamai reaguoti. Turėtų būti tęsiamas darbas, susijęs su Taikos palaikymo veiksmų A4P ir A4P+ iniciatyvų rekomendacijų įgyvendinimu. ES labai palankiai vertina tai, kad priimta **JT ST rezoliucija 2719** siekiant panaudoti JT nustatytus įnašus finansuoti iki 75 % Afrikos Sąjungos vadovaujamų taikos rėmimo operacijų, kurias leido vykdyti JT ST, ir išnagrinės galimybes remti jos įgyvendinimą. Nustatyti ES valstybių narių įnašai 2024 m. sudarė 23,5 % JT taikos palaikymo biudžeto. ES yra svarbiausia Afrikos Sąjungos partnerė taikos ir saugumo srityje.
21. Turime būti geriau pasirengę **kovoti su kintančiomis grėsmėmis ir iššūkiais**, taip pat atsižvelgti į tokių grėsmių lyčių aspektą. Tam reikės tvirtesnio bendradarbiavimo siekiant užkirsti kelią terorizmui ir smurtiniam ekstremizmui, tarptautiniam ir organizuotam nusikalstamumui, neteisėtam migrantų gabenimui, neteisėtiems narkotikams, prekybai žmonėmis, nusikaltimams aplinkai ir grėsmėms, kylančioms dėl hibridinių, kibernetinių, naujų ir besiformuojančių technologijų, įskaitant dirbtinį intelektą (DI), taip pat grėsmėms, kylančioms dėl klaidingos informacijos ir dezinformacijos, ir su tuo kovoti. Taip pat svarbu stiprinti mūsų prognozavimo pajėgumus siekiant užkirsti kelią krizinėms situacijoms, greitai į jas reaguoti ir jas valdyti, kartu atsižvelgiant į didėjančią klimato kaitos, aplinkos būklės blogėjimo ir taikos bei saugumo tarpusavio sąsajų pripažinimą. ES dirbs su partneriais, kad būtų priimta pasaulinė kovos su užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi strategija.
22. Laikydamosi Naujosios taikos darbotvarkės, ES toliau palaikys, gins ir stiprins daugiašalę **nusiginklavimo, ginklų neplatinto ir ginklų kontrolės** sistemą, kuri nuolat silpsta dėl jos normų pažeidimų ir iš dalies blokuojamo darbo atitinkamuose forumuose. Siekiant užkirsti kelią tolesniam saugumo padėties pasaulyje blogėjimui, labai svarbu stiprinti daugiašalę ginklų ir dvejojo naudojimo prekių bei technologijų eksporto kontrolės sistemą. ES pripažįsta itin svarbų daugiašalių eksporto kontrolės režimų vaidmenį kontroliuojamų prekių neplatinto ir jų naudojimo taikiems tikslams srityje.

23. ES tebėra įsipareigojusi siekti **Branduolinio ginklo neplatavimo sutarties** visuotinio ir visapusiško įgyvendinimo; ši sutartis tebėra pasaulinio branduolinio ginklo neplatavimo režimo kertinis akmuo, esminis branduolinio nusiginklavimo siekio pagrindas ir svarbus branduolinės energijos naudojimo taikiems tikslams plėtojimo elementas. ES apgailestauja dėl Rusijos sprendimo atšaukti Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutarties ratifikavimą – tai dar labiau užvilkins sutarties įsigaliojimą. ES toliau propaguos ir dar labiau stiprins daugiašales priemones, nukreiptas prieš **cheminių ir biologinių ginklų** naudojimą, kad palaikytų tarptautinį teisinį tokių ginklų draudimą ir užtikrintų, kad už tokių ginklų naudojimą nebūtų galima išvengti nebaudžiamumo.
24. ES taip pat toliau remia **įprastinių ginklų kontrolės priemones**, daugiausia dėmesio skirdama šaulių ir lengvųjų ginklų (ŠLG) kontrolei ir priešpėstinių minų uždraudimui, nes 2024 m. numatyta surengti JT veiksmų programos dėl ŠLG ir Konvencijos dėl priešpėstinių minų uždraudimo peržiūros konferencijas. ES toliau vertins naujas galimybes ir iššūkius, be kita ko, susijusius su besiformuojančių technologijų naudojimu, visų pirma autonominių mirtinų ginklų sistemų srityje pagal Konvenciją dėl tam tikrų įprastinių ginklų. ES taip pat remia atsakingą naujų technologijų, įskaitant dirbtinį intelektą, naudojimą kariniais tikslais.
25. ES pabrėžia, kad svarbu laikytis galiojančios **kosmoso srityje** taikytinos tarptautinės teisės, kurios pagrindas – Kosminės erdvės sutartis. ES ir jos valstybės narės remia 1967 m. Kosminės erdvės sutarties visuotinimą ir visapusišką jos laikymąsi ir skatins patvirtinti atsakingo elgesio normas, kad būtų užkirstas kelias ginklavimosi varžyboms kosminėje erdvėje. ES remia JT kosmoso reikalų biuro stiprinimą ir pripažįsta Kosminės erdvės taikaus naudojimo komiteto, kaip pagrindinio JT organo, atsakingo už tarptautinį bendradarbiavimą taikaus kosminės erdvės naudojimo klausimais, vaidmenį.

III. Skatinti darnų vystymąsi ir vystymosi finansavimą

26. ES ir jos valstybės narės visapusiškai pritaria 2023 m. aukščiausiojo lygio susitikimo DVT klausimais raginimui sparčiau imtis veiksmų **DVT pasiekti**, be kita ko, įgyvendinant politinę deklaraciją. Šiuo atžvilgiu vystymosi finansavimas ir Adis Abebos veiksmų darbotvarkės įgyvendinimas tebėra būtinas siekiant sėkmingai įgyvendinti DVT ir užtikrinti mūsų pasaulinės bendruomenės gerovę. ES toliau taikys žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį į darnų vystymąsi ir pakartoja, kad visapusiškas visų žmogaus teisių įgyvendinimas yra vienas iš pagrindinių Darbotvarkės iki 2030 m. principų ir yra itin svarbus siekiant užtikrinti įtraukų ir darnų vystymąsi, nė vieno nepaliekant nuošalyje. Pripažįstame, kad reikia skubiai didinti atsparumą krizėms ir iššūkiams, kurie stabdo pažangą siekiant DVT, visų pirma nestabiliausiomis aplinkybėmis.
27. Kaip didžiausia pasaulyje **oficialios paramos vystymuisi (OPV)**² teikėja, ES su savo valstybėmis narėmis pabrėžia savo esminį vaidmenį prisidedant prie Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo finansavimo ir savo gebėjimą pritraukti kitų viešųjų ir privačiųjų finansavimo šaltinių. Pagal strategiją „**Global Gateway**“ ES ir jos valstybės narės, vadovaudamosi Europos komandos požiūriu, kartu su finansų įstaigomis ir privačiuoju sektoriumi padeda šalims partnerėms vystyti jų strateginį savarankiškumą ir spartinti skaitmeninę ir žaliąją pertvarką, kartu palaikant transportą, sveikatos priežiūros išteklius, švietimą ir mokslinius tyrimus. Strategija „Global Gateway“ taip pat gerinamos kokybiškų investicijų sąlygos teikiant techninę pagalbą, vedant politinį dialogą, sudarant prekybos ir investicijų susitarimus ir taikant standartizacijos bei reguliavimo sistemas, kad darnaus vystymosi tikslams būtų skiriamas papildomas finansavimas.

² 95,9 mlrd. EUR suma 2023 m. sudarė apie 42 proc. pasaulinės OPV (remiantis preliminariais EBPO duomenimis, paskelbtais 2024 m. balandžio mėn.).

28. ES tebėra įsipareigojusi visais lygmenimis propaguoti gerą valdymą ir stiprias institucijas – tai yra itin svarbūs veiksniai, sudarantys sąlygas darniam vystymuisi, taikai ir saugumui, ir remia reformas, kuriomis siekiama sukurti įtraukesnę ir reprezentatyvesnę **tarptautinę finansų struktūrą**. Aukščiausiojo lygio susitikimas dėl ateities ir ketvirtoji tarptautinė vystymosi finansavimo konferencija yra esminės galimybės paspartinti pasaulinio valdymo struktūrų reformas ir parengti šias struktūras XXI amžiui. ES ir jos valstybės narės palankiai vertina iniciatyvas, kuriomis prisidedama prie plataus užmojo reformos, pavyzdžiui, Hamburgo tvarumo konferenciją arba Paryžiaus paktą dėl žmonių ir planetos.
29. Tarptautinės finansų įstaigos turi atlikti svarbų vaidmenį **telkiant didelio masto privačiojo sektoriaus finansinius srautus** investicijoms, kurių reikia tvariai pertvarkai. ES remia veiklos modelių ir novatoriškų finansavimo priemonių, skirtų privačiojo sektoriaus sutelkimui paspartinti, kūrimą, pavyzdžiui, Pasaulinę žaliųjų obligacijų iniciatyvą arba Tvaraus finansavimo konsultacijų centrą. ES palankiai vertina šalių vadovaujamas integruotas nacionalines finansavimo sistemas kaip būdą sutelkti ir suderinti viešąjį ir privatųjį finansavimą su DVT, atsižvelgiant į nacionalinius prioritetus.
30. ES yra įsipareigojusi remti **tarptautinių finansų įstaigų ir daugiašalių plėtros bankų** reformą, įskaitant geresnį JT sistemos ir daugiašalių plėtros bankų tarpusavio koordinavimą. ES remia daugiašalių plėtros bankų reformą, kad jie galėtų veiksmingiau vykdyti savo misiją panaikinti ypač didelį skurdą ir skatinti bendrą gerovę sprendžiant pasaulines problemas, tokias kaip klimato kaita, biologinės įvairovės nykimas ir tarša. ES remia geresnių, drąsesnių ir didesnių daugiašalių plėtros bankų idėją, be kita ko, didinant veiklos efektyvumą ir kapitalo naudojimo našumą, tuo tikslu optimizuojant balansą, neprarandant kredito AAA reitingų, kad būtų sustiprintas finansinis skolinimo besivystančioms šalims pajėgumas, taip pat padidintas privatus kapitalas ir sutelkta daugiau vidaus išteklių. ES giria Pasaulio banko grupę už pažangą, padarytą įgyvendinant jos raidos veiksmų gaires. ES yra įsipareigojusi užtikrinti, kad iki šiol padaryta pažanga būtų tinkamai atspindėta Ateities pakte, taip padedant siekti DVT ir užtikrinti, kad finansavimo srautai atitiktų išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo ir klimato kaitos poveikiui atsparaus vystymosi tikslus.

31. ES ir jos valstybės narės ragina gausiai papildyti Tarptautinės vystymosi asociacijos (IDA21) išteklius, kad būtų patenkinti **lengvatinio finansavimo poreikiai** ir sprendžiamos pasaulinės problemos, su kuriomis susiduria skurdžiausios šalys. Daugiašaliai plėtros bankai turėtų daugiau dėmesio skirti paramai šalims partnerėms tobulinant ir reguliuojant vidaus išteklių sutelkimą ir progresinio apmokestinimo reformas, taip pat viešųjų finansų valdymui. ES ir jos valstybės narės remia tvirtesnę daugiašalių plėtros bankų partnerystę ir bendradarbiavimą, ypač šalių lygmeniu, be kita ko, bendradarbiaujant su **Tarptautiniu valiutos fondu** (TVF) ir kitais atitinkamais subjektais.
32. ES valstybės narės tebėra įsipareigojusios savanoriškai telkti ir teikti **specialiąsias skolinimosi teises** (SST) Skurdo mažinimo ir augimo patikos fondui ir Atsparumo ir tvarumo patikos fondui. ES palankiai vertina tai, kad 100 mlrd. USD savanoriškų įnašų SST forma arba lygiaverčių įnašų iš išsivysčiusių šalių perskirta pažeidžiamoms šalims – tokį tikslą G 20 nusistatė 2021 m. ir jis buvo įgyvendintas 2023 m. aukščiausiojo lygio susitikime dėl naujojo pasaulinio finansinio pakto. Ši drąsi iniciatyva suteikia gyvybiškai svarbių išteklių šalims, kurios susiduria su neatidėliotino atsako reikalaujančiais iššūkiais, paremti. ES valstybės narės įsipareigojo TVF patikos fondams skirti 35,6 mlrd. USD. Raginame visas šalis vykdyti savo įsipareigojimus, o šalis, turinčias tokią galimybę, toliau perskirstyti lėšas.
33. ES tvirtai remia **JT vystymosi sistemos** reformų procesą. Vienas iš pagrindinių jo elementų – atnaujinta nuolatinių koordinatorių sistema – yra akivaizdžiai veiksmingas kuriant nuoseklesnę ES ir JT bendradarbiavimą šalių lygmeniu. Tačiau reikalingos tolesnės pastangos, įskaitant tinkamą, nuspėjamą ir tvarų nuolatinių koordinatorių sistemos finansavimą. Nauja JT sistemos veiksmų kas ketverius metus atliekama visapusiška politikos peržiūra turi būti stiprinamas visos sistemos nuoseklumas ir orientavimasis į tikslą, kad JT vystymosi sistemoje būtų užtikrintas Darbotvarkės iki 2030 m. ir JT Chartijos įgyvendinimas.
34. **JT likvidumo krizė** daro poveikį visiems JT departamentams ir trukdo įgyvendinti JT įgaliojimus. Turi būti užtikrintas tvarus daugiašalių įstaigų finansavimas. ES valstybės narės yra įsipareigojusios laiku ir be jokių sąlygų visiškai sumokėti savo įnašus.

35. ES remia tvirtą **pasaulinę sveikatos saugumo struktūrą**, kurios pagrindas – atskaitinga, tvariai finansuojama ir veiksminga PSO. Spręsdami antimikrobinio atsparumo klausimą, kuris bus svarstomas 2024 m. rugsėjo mėn. įvyksiančiame aukšto lygio susitikime, remsimės politinėmis deklaracijomis, priimtomis per JT Generalinės Asamblėjos 78-osios sesijos aukšto lygio savaitę. Palankiai vertiname neseniai pasiektą susitarimą dėl esminių Tarptautinių sveikatos priežiūros taisyklių pakeitimų ir pakartojame esantys tvirtai įsipareigoję siekti, kad dėl plataus užmojo teisiškai privalomos pandemijų prevencijos, parengties joms ir reagavimo į jas priemonės vykstančios derybos baigtųsi sėkmingai.

IV. Spręsti trejopos planetos krizės problemą

36. ES reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad **Paryžiaus susitarimo** šalys kolektyviai vis dar nėra teisingame kelyje, kad pasiektų savo tikslus, ir ragina visapusiškai įgyvendinti šį susitarimą, be kita ko, užtikrinti, kad temperatūra nepakiltų daugiau kaip 1,5°C. Po 28-osios JT klimato kaitos konferencijos ES taip pat ragina visus partnerius vykdyti tolesnę veiklą, susijusią su pirmojo bendros pažangos įvertinimo pagal Paryžiaus susitarimą rezultatų įgyvendinimu, įskaitant, *inter alia*, iškastinio kuro atsisakymą. Labai svarbu, kad visos šalys plėtotų platesnio užmojo nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, užsibrėždamos savo šalių ūkio išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslus, atitinkančius 1,5 °C ribą ir nacionalinius prisitaikymo planus. Ne mažiau svarbus yra darbas siekiant naujo bendro kiekybinio kovos su klimato kaita finansavimo tikslo, kuris turi būti nustatytas COP29 ir kuris suteiktų galimybę naudoti visus finansavimo šaltinius, suderinant finansinius srautus su Paryžiaus susitarimo tikslais. ES ragina partnerius tęsti pasaulinius svarstymus dėl tvaraus pasaulinės, teisingos ir įtraukios žaliosios energetikos pertvarkos finansavimo, siekiant ją paspartinti ir geriau dalytis jos teikiama nauda visame pasaulyje.

37. Reikia skubiai imtis veiksmų siekiant sustabdyti **biologinės įvairovės nykimą** ir pakeisti šį procesą priešingu. ES yra visapusiškai įsipareigojusi bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais laiku įgyvendinti Kunmingo ir Monrealio pasaulinę biologinės įvairovės strategiją, taip pat didinti finansavimą biologinės įvairovės srityje. Be to, ES yra įsipareigojusi ne vėliau kaip 2030 m. užtikrinti, kad žemės būklė neblogėtų, ir palankiai vertina 16-ąją JT konvencijos dėl kovos su dykumėjimu konferenciją (COP16). ES pasisako už tvirtesnę tarptautinį vandenynų valdymą bei dialogą ir palankiai vertina 2025 m. JT konferenciją dėl vandenynų. ES ragina skubiai ratifikuoti ir veiksmingai įgyvendinti pagal JT jūrų teisės konvenciją priimtą susitarimą dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, kad Susitarimas galėtų įsigalioti iki konferencijos likus pakankamai laiko.
38. **Pasaulinė tarša** yra plačiai paplitusi problema, kurią sprendžiant reikia dėti daugiau pastangų tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmenimis, siekiant skatinti veiksmingą teisės į švarią, sveiką ir tvarią aplinką įgyvendinimą. ES yra įsipareigojusi įgyvendinti Pasaulinę cheminių medžiagų strategiją, kurios tikslas – cheminių medžiagų ir atliekų nežalojama planeta. ES taip pat pritaria tam, kad ne vėliau kaip 2024 m. pabaigoje būtų užbaigtos derybos dėl plataus užmojo tarptautinio teisiškai privalomo dokumento, kuriuo siekiama panaikinti taršą plastikų, laikantis 5-osios JT aplinkos asamblėjos įgaliojimų, ir kad būtų užbaigtos derybos dėl Mokslinio politinio cheminių medžiagų, atliekų ir taršos klausimų forumo įsteigimo.

39. **Visuotinio vandens ciklo** stabilumas yra visame pasaulyje susirūpinimą keliantis klausimas, kuriuo grindžiamas visų DVT įgyvendinimas. Be to, įgyvendinant klimato ir biologinės įvairovės srities veiksmus, taip pat dėl apsirūpinimo maistu saugumo ir sveikatos labai svarbu išsaugoti gėlo vandens ekosistemas ir spręsti problemas, susijusias su vandens tarša ir tuo, kad jo sunaudojama pernelyg daug. ES palankiai vertina pagrindinius 2023 m. JT konferencijos vandens klausimais rezultatus ir yra įsipareigojusi juos įgyvendinti. ES ragina dėti bendras pastangas siekiant stipresnės JT sistemos vandens klausimais. Tai apima JT specialiojo pasiuntinio vandens klausimais paskyrimą siekiant užtikrinti didesnę vandens darbotvarkės nuoseklumą visoje JT sistemoje, su vandeniu susijusių prioritetų integravimą į atitinkamus JT procesus, visos JT sistemos masto vandens ir nuotekų dezinfekavimo strategijos įgyvendinimą, JT Tarpvalstybinių vandentakių ir tarptautinių ežerų apsaugos ir naudojimo konvencijos globalizavimą. Be to, siekiant užtikrinti apsirūpinimo vandeniu saugumą ir tvarų vandens išteklių valdymą, būtina daugiau bendradarbiauti tarptautiniu mastu, taip pat reikalingas reguliarius tarpvyriausybinius dialogus vandens klausimais su kitomis 2026 m., 2028 m. ir po 2030 m. vyksiančiomis JT konferencijomis dėl vandens ir kitos tarpvyriausybinių iniciatyvos vandens klausimais.

V. Skatinti pasitikėjimą pasitelkiant veiksmingesnę daugiašalę sistemą

40. Aukščiausiojo lygio susitikimas dėl ateities suteikia unikalią galimybę **atgaivinti daugiašališkumą**, užtikrinti, kad jis būtų tinkamas dabartiniams ir būsimiems pasauliniams uždaviniams spręsti, ir sumažinti pasitikėjimo institucijomis visais lygmenimis ir tarp JT narių trūkumą. ES pasisako už subalansuotą požiūrį į tris JT ramsčius: taikos ir saugumo puoselėjimą, darnaus vystymosi skatinimą ir žmogaus teisių apsaugą. Siekiant didinti pasitikėjimą sistema ir užtikrinti veiksmingumą, atsakomybę ir skaidrumą, labai svarbu stiprinti bendradarbiavimą, atskaitomybę ir įtraukumą daugiašaliuose forumuose. ES toliau konstruktyviai bendradarbiaus su partneriais iš visų regionų, įskaitant pilietinės visuomenės veikėjus, dėl plataus užmojo Ateities pakto ir prasmingo jo įgyvendinimo.

41. ES remia **visapusišką JT ST reformą** siekiant, kad ji taptų veiksmingesnė, įtraukesnė, skaidresnė, demokratiškesnė, atskaitingesnė ir geriau atspindėtų šiandienos realijas, didinant nepakankamai atstovaujamų regionų, ypač Afrikos, bet ne tik jos, įtaką. Aukščiausiojo lygio susitikime dėl ateities turėtų būti atspindėta pažanga, padaryta JT GA vedamose tarpvyriausybinese derybose dėl JT ST reformos. ES remia Prancūzijos ir Meksikos iniciatyvą dėl veto teisės suvaržymo masinių žiaurumų atvejais, taip pat Saugumo Tarybos veiksmų prieš genocidą, nusikaltimus žmoniškumui ir karo nusikaltimus elgesio kodeksą.
42. ES tvirtai remia daugiašalį suinteresuotųjų subjektų ir įtraukų **pasaulinį skaitmeninį valdymą** ir siekia formuoti veiksmingą daugiašalę sistemą, kuria būtų skatinama į žmogų orientuota skaitmeninė transformacija ir įtrauki, atvira, saugi ir skaitmeninė ateitis visiems. ES remia plataus užmojo Pasaulinį skaitmeninį susitarimą, kaip svarbų aukščiausiojo lygio susitikimo dėl ateities rezultatą, kuriame atsižvelgiama į naudą, kurią skaitmeninės technologijos gali duoti žmonijai, ir mažinama rizika. Pasaulinis skaitmeninis susitarimas turėtų būti grindžiamas į vertybes ir žmogaus teises orientuotu požiūriu ir daugiašaliu suinteresuotųjų subjektų požiūriu. ES atkreipia dėmesį į Aukšto lygio patariamąjį organą dirbtinio intelekto klausimais tarpinę ataskaitą, kuria prisidedama rengiant Pasaulinį skaitmeninį susitarimą, ir laukia jo galutinės ataskaitos, kad į ją būtų galima atsižvelgti Pasauliniame skaitmeniniame susitarime. Pasaulinis dirbtinio intelekto (DI) valdymas turėtų būti grindžiamas esamomis struktūromis bei tarptautine teise ir turėtų būti vykdomas gerbiant žmogaus teises. Priėmusi DI aktą – pačią pirmąją išsamią DI teisinę sistemą, ES lyderiauja šioje srityje.
43. ES taip pat remia **JT visuotinius informacijos vientisumo principus**, kaip svarbią priemonę siekiant užtikrinti įvairių informacinėje aplinkoje veikiančių subjektų atskaitomybę ir remti pajėgumų stiprinimą, kad būtų ugdomos dezinformacijai atsparios visuomenės. ES ir jos valstybės narės aktyviai sieks užkirsti kelią klaidingos informacijos kampanijų masto didinimui bei įteisšinimui ir su tuo kovoti.

44. Mūsų institucijų modernizavimas ir stiprinimas yra tik dalis veiksmų. Ne mažiau svarbu kurti **tvirtas pasaulines partnerystes**, kad būtų skatinami kolektyviniai veiksmai. ES toliau bendradarbiaus su partneriais platesniame JT narystės kontekste ir aktyviai įsiklausys į jiems susirūpinimą keliančius klausimus nuolat palaikydama ryšius, kad būtų pasiektas konsensusas ir formuojami tarpreregioniniai aljansai. Įtraukus daugiašališkumas yra labai svarbus siekiant DVT ir sprendžiant vis didėjančias krizes.
45. **Pasaulio aukščiausiojo lygio susitikimas socialiniais klausimais** suteikia galimybę atnaujinti visuomenės sutartį, grindžiamą žmogaus teisėmis bei TDO pagrindiniais principais ir teisėmis darbe. ES remia Pasaulinę socialinio teisingumo koaliciją padedant siekti aukščiausiojo lygio susitikimo tikslų ir užtikrinant veiksmingą tolesnę veiklą. Į Pasaulio aukščiausiojo lygio susitikimo socialiniais klausimais darbotvarkę turi būti įtraukti įvairiems subjektams, be kita ko socialiniams partneriams, pilietinei visuomenei, ypač jaunimo organizacijoms, ir kitiems svarbiems suinteresuotiesiems subjektams kylantys klausimai.
46. Atsižvelgdamos į 2024 m. **Ketvirtąją tarptautinę konferenciją mažų besivystančių salų valstybių klausimais**, ES ir jos valstybės narės įsipareigoja remti mažas besivystančias salų valstybes įgyvendinant naują 10 metų Antigvos ir Barbudos darbotvarkę dėl mažų besivystančių salų valstybių. ES ir jos valstybės narės taip pat remia žemynines besivystančias valstybes joms sprendžiant jų specifinius uždavinius ir laukia **3-iosios JT konferencijos dėl žemyninių besivystančių valstybių**. Užmegzdami lygiateises partnerystes, būsimė geriau pasirengę kartu spręsti pasaulinius uždavinius.
47. ES remia prasmingą nepriklausomos, teisėmis grindžiamos įvairiapusės **pilietinės visuomenės** dalyvavimą daugiašaliuose procesuose, įskaitant žmogaus teisių forumus, tarpininkavimą siekiant taikos ir sprendimų priėmimą, bet jais neapsiribojant. Norint užtikrinti visapusišką, veiksmingą ir prasmingą **jaunimo** dalyvavimą, reikia imtis konkrečių veiksmų, kad jauni žmonės kaip lygiateisiai partneriai galėtų dalyvauti politikos ir sprendimų priėmimo procesuose visoje JT sistemoje. ES primena savo įsipareigojimą remti lygiateisį, visapusišką, veiksmingą ir prasmingą moterų ir jaunimo dalyvavimą, atspindintį visą jų įvairovę, be kita ko, visose viešojo ir politinio gyvenimo srityse, kaip numatyta 2020–2024 m. ES veiksmų plane žmogaus teisių ir demokratijos srityje. ES taip pat ragina jaunimo atstovus įtraukti į nacionalinių ir ES atstovybių veiklą. Be to, kaip dar vieną svarbų aukščiausiojo lygio susitikimo dėl ateities rezultatą, ES palankiai vertina Deklaraciją dėl ateities kartų, kurioje daugiausia dėmesio skiriama, *inter alia*, prognozavimui formuojant politiką, kad būtų išnaudotas visas ateities kartų potencialas.